

Katastrofalen padec konkurenčnosti

Vida Kocjan, foto: Gregor Pohleven, Matic Štojs

Slovenija je na letošnji lestvici svetovne konkurenčnosti izgubila kar 12 mest in se znašla na 57. mestu med 142 državami. Podatke je pretekli teden objavil Svetovni gospodarski forum (WEF).

Uvodoma spomnimo, da je bila jeseni leta 2008 Slovenija ocenjena kot najboljša država med novimi članicami Evropske unije (EU). Takrat je WEF objavil podatke, da je Slovenija po lizbonskih merilih 15. najbolj konkurenčna država v EU, v primerjavi z letom 2006 pa je napredovala za eno

mesto. Na repu lestvice sta bili med novinkami takrat Poljska in Bolgarija, med starimi članicami pa Grčija na 23. in Italija na 24. mestu od 27. Oktobra 2008 je WEF objavil tudi poročilo o napredku članic EU pri gospodarskih in socialnih reformah. Slovenija je takrat s 16. napredovala na 15. mesto. Najboljše rezultate

je dobila za raziskave in razvoj (11.), informacijsko družbo (12.) in trajnostni razvoj (13.). Slabše se je uvrstila pri liberalizaciji (19.), finančnih storitvah (21.) in podjetniškem okolju (20.). Tako je bilo konec leta 2008, ko je vlada Janeza Janše vodenje države prepuščala vladi pod vodstvom Boruta Pahorja. Zanimivo je, da

smo takrat lahko brali ocene liberalcev in drugih zagovornikov slovenske tranzicijske levice, da »se je Slovenija po pričakovanjih odrezala slabo«. In danes?

Prvih deset WEF poročilo o globalni konkurenčnosti objavlja vedno za dve leti skupaj, letos za leti 2011 in 2012. V

letošnjem poročilu so navedli, da Švica še ohranja položaj najbolj konkurenčnega svetovnega gospodarstva, predvsem zaradi dobrih gospodarskih rezultatov na praktično vseh področjih. V letu 2007 so bile to ZDA,

v letu 2008 pa jih je prehitela Švica in tako je ostalo do danes. Kot največje prednosti švicarskega gospodarstva WEF izpostavlja inovacijsko sposobnost, tehnološko razvitost in učinkovitost trga dela. Še posebej dobro oce-

njene so švicarske znanstvene in raziskovalne ustanove, dober prenos raziskovalnih dognanj v gospodarstvo in močni raziskovalno-razvojni oddelki v podjetjih. Švica je na vrhu lestvice tudi po kakovosti in preglednosti javnih institucij ter delovanju pravne države, infrastrukturi, trdnem finančnem sistemu in stabilnem makroekonomskem okolju. Švici sledijo Singapur, ki se je s tretjega povzpел na drugo mesto, Švedska (lani druga), Finska (sedma), ZDA (četrt), Nemčija (peta), Nizozemska (osma), Danska (deveta), Japonska (šesta) in Združeno kraljestvo (12.).

Indija boljša od Slovenije Slovenija je torej letos pristala na 57. mestu med 142 državami, medtem ko je bila leta 2010 na 45. mestu med 139 državami, leta 2009 pa na 37. mestu. Na letošnji lestvici je tik za Indijo (ki je izgubila pet mest) in pred Mehiko (ki je pridobila osem mest). Slovenija je dobila najboljše ocene za področje višjega izobraževanja in usposabljanja (21.) ter zdravja in osnovnega izobraževanja (24.). Sledila so področja tehnološke pripravljenosti (32.), makroekonomskega okolja (35.), infrastrukture (37.) ter inovacij (40.), učinkovitosti trga dobrin (48.), razvitosti poslovanja (49.) in delovanja institucij (55.). Velikost trga Slovenijo uvršča na 80. mesto.

Najslabše ocene Najslabše ocene je Slovenija dobila za učinkovitost trga dela in razvitost finančnega trga (oboje 102. mesto). Glede na ugotovitve raziskave je največja ovira za poslovanje v Sloveniji dostop do financiranja. Sledijo neučinkovitost vladne birokracije, stroga delovna zakonodaja, davčne stopnje in davčna regulacija. Precej manj problematična področja so po mnenju anketiranih vodilnih predstavnikov podjetij korupcija, delovna etika in izobrazbena raven zaposlenih, politična nestabilnost, inflacija in stopnja kriminala.

Med zadnjimi Slovenija je tako npr. zelo visoko na lestvici, ko gre za poslovne stroške zaradi terorizma in kriminala (1. oziroma 11.). Precej visoko je tudi po ravni pravne zaščite vlagateljev (20.) in po preglednosti političnega procesa (30.), nizko pa se na področju institucij uvršča po učinkovitosti vodstvenih organov v podjetjih (126.), zaščiti interesov malih delničarjev (127.), učinkovitosti pravnega okvira za reševanje sporov (111.) in učinkovitosti javne porabe (110.). Slovenija je zelo visoko skoraj po vseh kriterijih zdravja in osnovnega izobraževanja, visoko pa je tudi po večini kazalnikov višjega izobraževanja in usposabljanja (na 4. mestu se je tako znašla po številu vpisanih v visokošolske ustanove), precej nižje pa po kakovosti visokošolskega sistema (63.). Visoko je tudi po zapletenosti in dolžini postopkov za

ustanovitev podjetja (3. oziroma 13.), na 129. mesto pa se je uvrstila po davčnem bremenu in učinkih davčne politike. Najnižje se je uvrstila po nekaterih kazalnikih učinkovitosti trga dela. Na 141. mestu je tako pristala po učinkovitosti postopkov zaposlovanja in odpuščanja, po togosti trga dela se je uvrstila na 129., po prožnosti plačnih pogajanj na 126., po sodelovanju med delojemalci in delodajalci pa na 116. mesto. Pri kazalnikih finančnega trga je najnižje pristala po kriteriju zdravja bančnega sistema (127.), na 107. oziroma 108. mestu pa se je znašla po kazalnikih dostopnosti do posojil in sposobnosti financiranja skozi domači lastniški kapital.

Izgovori vladnih predstavnikov Podatki so alarmantni, zato so bili pretekli teden nanje tudi številni odzivi. Minister za razvoj in evropske zadeve Mitja Gaspari, ki začasno vodi tudi ministrstvo za gospodarstvo, se je v odzivu izgovarjal na ukrepe, ki jih je vlada

februarja sprejela za izboljšanje konkurenčnosti, in ukrepe glede bančnega sektorja. Od februarja do septembra je minilo nekaj mesecev, za to bi se ti ukrepi lahko že izkazali, vendar učinkov ni, kar navsezadnje potrjujejo tudi izsledki svetovnega inštituta. Zato Gasparijeva navajanja lahko označimo le kot izgovore, kaj vse naj bi v vladi naredili. To, da ukrepi niso učinkoviti, ga očitno ne moti. Še manj to, ali so bili pravilni. Porazne rezultate so komentirali tudi na ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve, ki ga vodi Ivan Svetlik. Na ministrstvu se zavedajo, da so področja, zaradi katerih je bila Slovenija na lestvici slabo ocenjena, dejansko šibkost (to so prožnost oblikovanja plač, rigidnost zaposlovanja, praksa najemanja in odpuščanja). Minister je dejal, da so prav zaradi tega že pred časom pripravili predlog konkretnih sprememb zakona o delovnih razmerjih, ki večinoma ureja ta področja, vendar pa zdaj že dolgo časa čakajo na usklajevanje med socialnimi partnerji. Tudi ta navajanja kažejo popolno neučinkovitost slovenske vlade, ki se ukvarja samo sama s sabo. Med pojasnjevalci razmer je bil tudi premier Borut Pahor, njegova pojasnila pa so »najboljša«. Zdrst Slovenije ni nepričakovan, je dejal. In dodal, da je lani napovedal, da bodo začeli sprejemati nepriljubljene, a ključne ukrepe za izboljšanje konkurenčnosti. Napovedal že, ja, to obvlada, kaj pa njihovo uresničevanje? To je vidno po enem letu v ogledalu, ki so ga Sloveniji nastavili drugi. ■

Cilji na področju trga dela

SDS je na novinarski konferenci predstavila strateške cilje na področju trga dela. Do leta 2020 želijo v starostni skupini med 20 in 64 let povečati zaposlenost na 75 odstotkov, do leta 2015 želijo zmanjšati brezposelnost na raven iz leta 2008 in zmanjšati tveganje revščine oz. znižati število prejemnikov socialne pomoči za 20 odstotkov. Marjeta Cotman je ob tem dejala, da bodo z različnimi, tudi s finančnimi spodbudami pospeševali nastanek in razvoj delovnih mest, ki so prilagojena starejšim, so zdravju neškodljiva in pripomorejo k trajnostnemu razvoju. Spodbujali bodo programe vseživljenjskega učenja in izvajali ukrepe v podporo zdravemu življenjskemu slogu. Zagotovili bodo stimulacije za daljše ostajanje v zaposlitvi za zaposlene in delodajalce. Po besedah Cotmanove bodo prenovili ukrepe aktivne politike zaposlovanja. Spodbujali bodo programe zaposlovanja teže zaposljivih in dolgotrajno brezposelnih ter podpirali uveljavitev socialnega podjetništva v praksi. Kot je napovedala, bodo za doseg ciljev na področju zaposlovanja in trga dela prenovili delovnopravno zakonodajo v smeri zmanjšanja razlik v pravicah, ki izhajajo iz različnih vrst zaposlitvenih razmerij. Posebej pa bodo pozorni na ukrepe, ki bodo spodbujali zaposlovanje za nedoločen čas.

Med drugim bodo oblikovali sklad za odpravnine, ki bo omogočal delavcem, ki so izgubili zaposlitev, ustrezno varnost v času iskanja nove zaposlitve. Omejili bodo prispevke za socialno varnost oz. uvedli t. i. socialno kapico, s čimer bodo zmanjšali stroške dela in s tem pripomogli k izboljšanju konkurenčnosti podjetij. Za doseg ciljev na področju socialnega varstva je Cotmanova napovedala prenavo pokojninske zakonodaje na način, da bo zagotovljena dolgoročna finančna vzdržnost in primerne pokojnine. Nova zakonodaja bo temeljila na večstebnem sistemu. Sprejeli bodo tudi nov zakon o dolgotrajni oskrbi, s katerim bodo omogočili podlago za vzpostavitev novitega sistema dolgotrajne oskrbe. Zagotovili bodo čimprejšnje polno izvajanje novitega sistema dodeljevanja javnih sredstev, ki bo z upoštevanjem celovitega materialnega in finančnega stanja posameznika in družine omogočil večjo pravičnost in preglednost na področju socialnih pravic. Po besedah Cotmanove bodo okrepili tiste

Marjeta Cotman, predsednica Odbora za delo, družino in socialne zadeve pri Strokovnem svetu SDS

programe, ki podpirajo razvoj socialnih storitev, ter zagotovili reorganizacijo socialnovarstvene mreže. Med drugim v SDS predlagajo tudi spremembo ustave, s katero bi v ustavo zapisali, da ima vsaka starejša oseba pravico do dostojnega in samostojnega življenja ter sodelovanja v družbenem in kulturnem življenju.

Cilji prihodnje javne uprave

Glavni poudarek programa SDS za prihodnji mandat na področju javne uprave bo na odpravljanju birokratskih ovir, je pretekli teden poudaril Gregor Virant. Dejal je, da so cilji prihodnje javne uprave racionalni, logični, hitri in učinkoviti postopki. Izpostavil je še, da je nekaj pomembnih uspehov na področju odpravljanja birokracije vlada dosegla že med letoma 2004 in 2008. S tem bi po njegovih besedah nadaljevali tudi v prihodnjem mandatu, ko bi za to dobili priložnost. Cilj je tudi nadomestiti zaostanek na področju e-uprave. Potem ko je bila leta 2007 Slovenija po tej plati druga v Evropi, je leta 2010 padla na deveto mesto. Po Virantovih besedah jo je spet treba pripeljati med najboljše tri, in to zlasti prek zagotavljanja novih storitev za državljane in podjetja. V širšem javnem sektorju bi bilo po njegovih besedah treba ustaviti trend rasti števila zaposlenih in ga obrniti ali pa zmanjševati stroške dela. Na področju plač bi sicer ohranili enoten plačni sistem, spremenili pa bi razmerje med maso sredstev za fiksne plače in maso za stimulacije. To razmerje je danes po Virantovih besedah 99:1, v prihodnje pa bi bilo 90:10. Rast plač v javnem sektorju bi se ravnala po rasti plač v gospodarstvu. Virant bi odpravil tudi avtomatizme pri napredovanju, pri sodnikih pa bi znova uvedel nagrajevanje po delovni uspešnosti.

Gregor Virant, predsednik Odbora za javno upravo pri Strokovnem svetu SDS

Padec konkurenčnosti alarmanten

Padec Slovenije na letošnji lestvici globalne konkurenčnosti WEF kaže tiste slabosti v slovenskem poslovnem okolju, kjer je vlada doslej storila najmanj, čeprav so šle zahteve slovenskega gospodarstva in mnogi predlogi SDS v smeri njihove odprave, je oceno Slovenije

Andrej Vizjak, poslanec in nekdanji minister za gospodarstvo

komentiral Andrej Vizjak. Padec konkurenčnosti Slovenije je po njegovo alarmanten. »Najprej velja poudariti kreditni krč, s katerim se slovensko gospodarstvo sooča vse od leta 2008, zaradi katerega podjetja ne dobijo kreditov niti dodatnega kapitala za perspektivne razvojne projekte, zato seveda teže konkurirajo v evropskem in globalnem prostoru,« je zapisal Vizjak. Opozoril je tudi, da je odprava administrativnih ovir v mandatu vlade premierja Boruta Pahorja povsem zastala, »zato se ni čuditi, da to v

negativnem smislu beležijo tudi mednarodne lestvice konkurenčnosti slovenskega gospodarstva«. Po njegovem mnenju je treba predvsem poenostaviti pridobivanje raznih dovoljenj in zmanjšati njihovo število. »Padec konkurenčnosti slovenskega gospodarstva je alarmanten podatek, zato upamo, da se bodo vsi odgovorni s tem nemudoma soočili in tudi učinkovito spopadli,« je pozval poslanec največje opozicijske stranke.

Znak za alarm, čas za spremembe

Slovenija potrebuje korenit preobrat v ekonomski politiki, je padec slovenske konkurenčnosti, ko je Slovenija izgubila 12 mest, označil ekonomist Bernard Brščič. Poudaril je, da je to, da nas je prehitela Indija, znak za alarm, ki kaže, da je čas za spremembe. Brščič meni, da poslabšanje konkurenčnega položaja Slovenije zaznavajo praktično že vse institucije, ki se s tem ukvarjajo, kar je pokazala tudi objavljena lestvica Svetovnega gospodarskega foruma. Po njegovem mnenju padec na lestvici konkurenčnosti domačih opazovalcev ne preseneča, »saj se je v zadnjih treh letih izjemno poslabšalo poslovno okolje«. Za nastali položaj je neposredno odgovorna država, ki na omenjenih področjih ni vzpostavila reda. »Gre za črno piko nosilcem ekonomske politike in države kot celote,« je poudaril za STA. Prav na teh področjih, ki so najšibkejše točke slovenske konkurenčnosti, bi država morala poskrbeti za red in institucionalne spremembe. Izboljšati bi bilo treba tudi finančni sektor, saj vemo, da imata državni banki zelo velik tržni delež, banke pa niso dobro upravljane, je še dodal. Ob tem je izpostavil še problem »političnih kreditov, kjer se politično ustreznim posameznikom dajejo neustrezno zavarovani krediti, posledično pa podjetja, ki bi imela zanimive podjetniške ideje, do teh sredstev vsaj v državnih bankah ne morejo priti«.

Ekonomist Bernard Brščič

Slovenija je na letošnji lestvici globalne konkurenčnosti, ki jo je pripravil Svetovni gospodarski forum (WEF), izgubila 12 mest in se znašla na 57. mestu med 142 državami. Še leta 2008 je bila v prvi tretjini držav na lestvici.